

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

UDGIVET AF

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ

★

BERGEN BELSEN

★

BUCHENWALD

★

DACHAU

★

HUSUM

★

NEUENGAMME

★

PORTA

★

RAVENSBRÜCK

★

SACHSENHAUSEN

★

STUTTHOF

★

FRØSLEV

★

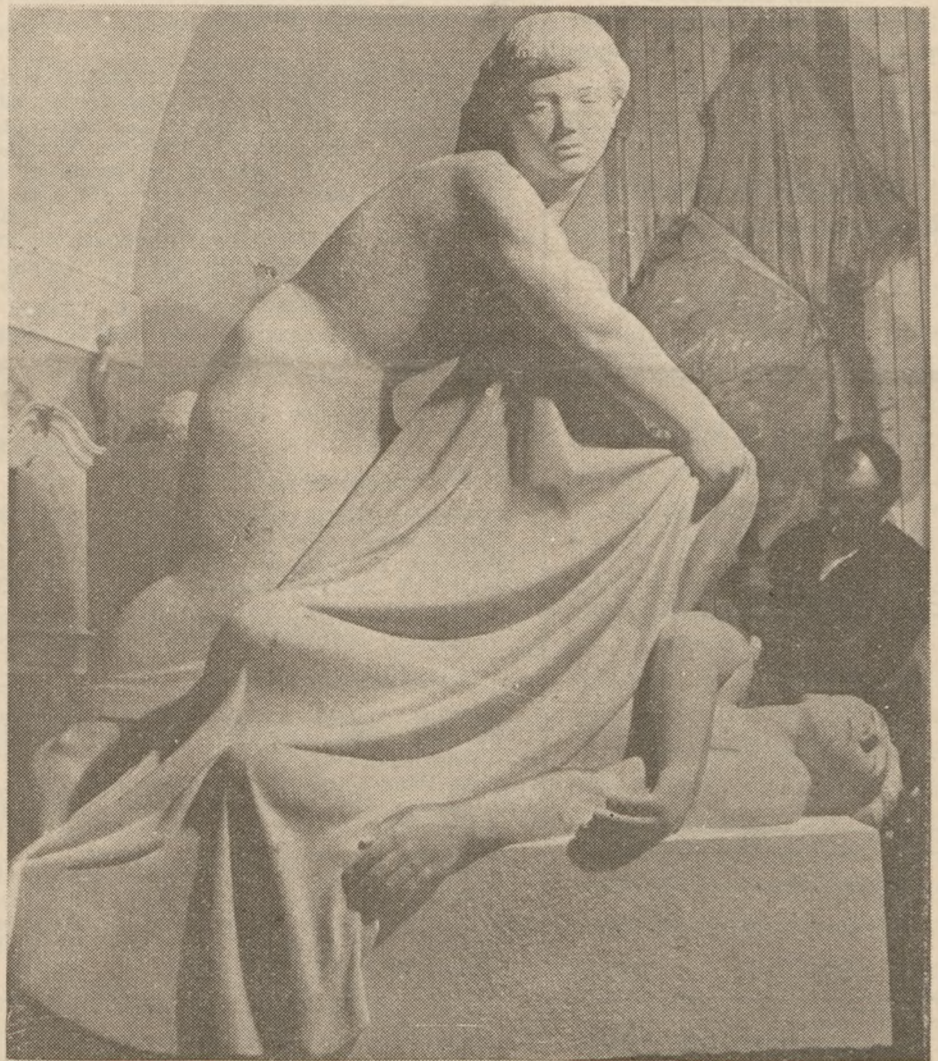
HORSERØD

★

SHELLHUSET

4

VESTRE FÆNGSEL

Billedhuggeren Anker Hoffmanns monument over frihedskampens faldne rejses af Københavns kommune i Rådhushallen. Soklen bærer inskriptionen 1940—45. Afsløringen finder sted den 5. Maj. Se iøvrigt side 75.

Handwritten notes:
Hoffmann
1940-45

Johansen & Østergaard

Malervarer en gros

Nykøbing F

H. Brønsro

Nørregade 8 Telf. 1414 & 2514
Nykøbing F.

Orla Jacobsen

Aut. Gas- Vandmester

Tværgade 19 Tlf. 1779
Nykøbing F.

Nielsen & Rønne

Reparationsanstalt for Elektriske
Maskiner

Tlf. 999
Nykøbing F.

Elmer Elektro

Erik Elmer

Chr. Winthersvej 2
Nykøbing F

Zone

Redningskorpset

Hans Petersen & Co.

Tømrer- & Snedkerfirma

Nykøbing F Telf. 184

Fuglsang Fs. Savværk

Aktieselskabet

Nykøbing F Telf. 230

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30).
Telf.: Om dagen Minerva 1336 om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører, Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Militærattache Fl. B. Larsen, Stockholm.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund, Ordrup 5075.
Sekretær: Tobakshandler Sv. Darling, Hillerød.

Den øvrige bestyrelse:

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Ålborg.
Fosmark, Johs., overlærer. Redaktør af Pigtråd. Slagelsegade 9, 2., Kbh. Ø. Øbro 8537.
Holt, Paul, seminarieførstander, cand mag., Århus.
Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus.
Johansen, P A., arkitekt, Bernstoffslunds Allé 80, Charlottenlund.
Kjeldsen, K., oberstløjtnant, Odense.
Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus.
Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø.
Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus.
Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Søby Skole, Nr. Søby, Fyn.
Møller, Poul, fabrikant, Skive.
Næsted, Børge, læge, Sadolinsgade 9 st. th., Odense.
Olesen, Otto W., boghandler, Randers.
Olesen, O., kontorchef, Grønnegade 18 A, Herning.
Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg.
Riis, Poul, pastor, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø. Tria 3101.
Schmidt, Otto, prokurist, Kolding.
Thestrup, K. (M. F.), dommer, Herning.
Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg.

Modstandsbevægelsen

og DE GAMLE POLITIKERE

Af landsretssagfører R. Prytz

IV. Politikerne og folkestyret

Der er en hel del stillinger i samfundet, der forlener indehaveren med en særlig anseelse og indflydelse, og hvor det derfor er af ganske særlig betydning, at man er i besiddelse af større personlighed og karakterstyrke end påkrævet. Vi kender alle overlægen, der dyrkes som en Gud af patienter og sygeplejersker. Og præsten — navnlig på landet —, som sættes på en piedestal, hvad enten han vil det eller ikke. Det gælder også politikeren, i hvert fald når han er kommet i rigsdagen og i endnu højere grad, når han er blevet minister (= tjener)! Folk i massevis kommer for at opnå begunstigelser af den ene eller anden art og opnår det faktisk ofte! Politik er en nødvendig gerning, som kræver særlige evner og forudsætninger; men man skal være en ganske særpræget og stor personlighed, hvis man ikke efterhånden præges af den politiske gerning. Der kan derfor efterhånden opstå en følelse af mereværd; der bliver ligesom en kasteforskel mellem politikeren og den almindelige borger, som ikke har den indflydelse. Og skønt man ifølge grundloven — også den nye —

alene er bundet ved sin overbevisning, er det dog partiet, hvis overbevisning og bestemmelser man er bundet af. I stedet for folkestyre bliver det partistyre. Ansvar for flygtiges og forsvinder totalt, blot man har sit parti bag sig.

Rytters bog er et typisk eksempel på politikernes kritik af, at andre blander sig i gerningen. Vi har ifølge grundloven alle lov til at sige vor mening og offentliggøre den. Men herudover er der kun een handling, som politikeren tillader borgeren, når det drejer sig om landets styre: At afgive stemme på valgdagen på et af de bestående partier. Modstandsbevægelsen ville ikke anerkende dette og væltede ved mere og mere at modarbejde tyskerne til sidst spillet for politikere. Den slags synd kan aldrig sones! Teoretisk har man ret til at danne nye partier; men efterhånden har vi tydeligt set, hvilken værdi den ret har! Ja, udviklingen går endog i retning af at tage livet af de små partier, som endnu har sæde i rigsdagen. Målet for de store tegner sig tydeligere og tydeligere: 2, højst 3 store partier vil dele magten og æren. Selv om man på rigsdagen sik-

kert er ganske lige glad med min mening, vil jeg dog have lov til at udtale et: Pas på! Thi man må regne fast med, at der til stadighed vil være adskillige, som hylder yderliggående standpunkter, og som vil søge at få repræsentanter på tinge. Synes man i de store partier, at det er bedre at have den slags repræsentanter indenfor, fremfor udenfor som nu? Vil man ikke bare tænke på vore egne forhold, kan man blot tænke på, at McCarthy kun har været i stand til at lave så mange ulykker, fordi han er medlem af et stort parti.

Folkestyrets fremtid er ikke afhængig af grundloven, men af, at folket kan have tillid til politikere. Men hvordan skal man få det? Ved at man mærker, at politikere mener det, de siger, og tager konsekvensen af deres standpunkter. Det er vi vant til. Den 19. jan. 1940 vedtog folketingsenstemmigt (kun den tyske repræsentant undlod at stemme), at de midler, man rådede over, om fornødent skulle anvendes for at hævde og værne rigets fred og uafhængighed. Trods oplysningerne om, hvad der forestod, handlede man stik imod denne vedtagelse den 9. april. Kort efter anvendte man officielt formuleringen, at tyskerne var her »efter overenskomst«, uden at nogen overenskomst er offentliggjort. Herefter kan ingen undre sig over, at landssvigerne fanatisk tror på,

Den kongelige Porcelainsfabrik &
Fajancefabriken Alumina A/S

Holger Prior A/S

KØBENHAVN

Maskinfabriken

HERO

Rødovrevej 356 - 360 Vanløse

Forsikringsaktieselskabet

Nye Danske af 1864

København

National Kasseapparater

Vimmelskaftet 38 København K

H. Lundbeck og Co. A/S

Medicinalfabrik
VALBY

ØJET faar hvile-
i brillen fra **THIELE**

Nordisk Kulsyrefabrik

Aktieselskab

De Carlske Fabriker

Høffdingsvej 24
København
Valby

Wakefield & Co. A/S

Grønningen 1 - K

BANKEN FOR
FREDERIKSVÆRK OG
OMEGN

Haslev Andels- Svineslagteri

HASLEV

at P. Munch som udenrigsminister var i Rostock i marts 1940 og aftale nærmere med Himmeler om besættelsen! Mig bekendt er der endnu ikke officielt fremført nogen helt overbevisende dokumentation for, at Rostockkrygterne lyver.

Vi har lige oplevet, at en folkelig opfattelse kan være så stærk, at den tvinger politikerne til følgeskab. Og det er godt, ja absolut nødvendigt for folkestyret, at det stadig kan ske. Men langt bedre er det, om politikerne har så megen fornemmelse af, hvad der rører sig i folket, at de af sig selv vælger det rigtige! Folkestyrets fortrin fremfor enevældens eller diktaturets ligger i, at misbrugene er lettere at komme til livs. Men hvordan vil det blive fremover, hvis ikke vi almindelige borgere kan have tillid til vore politikere? Statens magt vokser stadig. (Nu kan man ikke engang med sin arbejdsgivers samtykke dele sin sommerferie på 2 uger; man skal have myndighedernes godkendelse, for bare at nævne et enkelt eksempel). Med teknikens udvikling, særligt inden for radio, fjernsyn og presse vil statens magt til at bestemme, hvad folk skal høre, se og læse, vokse betydeligt. Kommer der derfor en politiker, som er tilstrækkelig dygtig, ærgerrig og samvittighedsløs, og konjunkturerne er ham gunstige, er der kun een hindring for diktaturet, nemlig at menigmand er klar over, at folkestyret skal bevares; men det forudsætter, at man kan se op til politikerne og deres gerning. Heri mangler der meget. Vist nok betydeligt mere, end selv politikerne tror!

Verden trænger til fornyelse ud fra humanismens ånd

Af arkitekt Odd Nansen, tidl. Grini og Sachsenhausen

Under de nordiske dage i Lybæk holdt den norske humanist, Fridtjof Nansens søn, arkitekt Odd Nansen, en tale om en fornyelse af menneskeheden ud fra humanismens ånd. Talen formede sig samtidig som en bekendelse til individualismen og til de kristne idealer, mod statens overherredømme. Vi bringer her et lille uddrag.

Det er ikke alene staten, som den fremtræder for os i dag, der virker hæmmende på det enkelte menneske og på kulturens rige udfoldelse. Dertil kommer også de tusinder af organisationer og institutioner, der opsuger os, som en svamp suger vand. Denne overorganisering, denne kollektiviseringsmani, der er demokratiets bagside, gør mennesker og ideer til slaver for institutionerne. Det er jo kun selvfølgelig, at »organiseret« antager organisationens mening, hvad enten den passer for ham eller ikke. Hører man til en bestemt nation, et politisk parti, en religion eller klasse, så har man også samtidig sin færdigtænkte, ufejlbarlige og uforanderlige mening om alle væsentlige spørgsmål. De fleste anser dette for meget praktisk, rationelt og tidssparende. Det formidler samtidig en sikkerhedsfølelse, hin følelse, som fårene har midt i flokken.

Det er ganske indlysende, at det, som vi kalder frihed, og om hvilken vi tror, at den trods alt er livsnødvendig for os, under en sådan udvikling skrumper sammen til en sørgelig illusion. Fængslet, bundet og indespærret af statens mangehovede Hydra prisgiver vi mere eller mindre frivilligt, mere eller mindre bevidst den af os priste frihed og dermed også kulturen, som er afhængig af frie mennesker.

I denne sammenhæng bliver fritiden til et af de vanskeligste problemer for det moderne menneske. Hvad i alverden skal denne fritid bruges til? Hvormed skal den udfyldes? Læsning af god litteratur kræver koncentration og tankearbejde. Derfor viger så mange tilbage herfor og mister efterhånden ev-

nen til selv at tænke. Allerhelst vil de, selv om dette aldrig lykkes, flygte fra sig selv og deres problemer — og glemme dem. De søger glemsel i billige adspredelser og fornøjelser, der skal være således beskafne, at man efter behag — som tilfældet med radio og fjernsyn — kan dreje op for dem eller bort fra dem. Den spænding, som de savner i deres eget liv, må de søge andet steds, måske i mindre værdige kriminalromaner og den slags.

Det, som et sådant menneske frygter, er stilheden, som kalder på noget i ham, og som synes at kræve noget af ham, noget som han ikke vil give, og som derfor skal overdøves og undertrykkes med larm, for at nerverne ikke svigter, og han ikke for hele verden skal udråbe det undertrykte, kneblede, moderne menneskes sjælenød.

Jeg tror, at det moderne menneske er den ulykkeligste og ensomste af alle skabninger, et hjælpeløst offer for en grundforkert, fremtvunget og tragisk tidsånd, uden et virkelig fast holdepunkt i tilværelsen, uden mål og uden mening. Antallet af disse mennesker er stort og vokser stadigt, også i vort vestlige samfund. På denne måde taber mennesket sit holdepunkt i tilværelsen, fordi han har forsømt og glemt at søge efter sandheden. Han har gjort sig selv umyndig derved, at han lader andre, d. v. s. kollektivet eller staten, bestemme, hvad der er godt og hvad dårligt, hvad der er rigtigt og falsk. Han har umyndiggjort sig selv derved, at han undertrykker enhver tvivl, der kunne dukke op hos ham selv og føre til en personlig mening. På denne måde giver

AKTIESELSKABET
MARIBO TRÆLASTHANDEL
MARIBO

Chr. Rasmussen & Søn
Smedemestre
MARIBO

PORTNER & SØN
Maribo Sukkervarefabrik
Tlf. 314

Trikotagehuset

v/ E. Fabienke
Vestergade 2 Maribo
Tlf. 201

Cykler - Belysning - Køkken-
udstyr

hos **J. LUND**
MARIBO

Tycho Hansens Eftf.

Chr. Hansen
Maribo Tlf. 165
Deres Isenkræmmer

Aktieselskabet
P. HATTEN & CO.
MARIBO

Schroder & Niensens Eftf.
Tapet- & Farvehandel
Vestergade 8 Maribo
Tlf. 28 - 828

Aktieselskabet
C. A. Qvade & Co.
MARIBO

Fodtøjs Magasinet

ved Arne Nielsen
MARIBO

Alex Olsens Eftf.

Guldsmed
MARIBO

Jens Lunds Eftf.

J. Paaske Rasmussen
Østergade 28
Kolonial - Spec. Kaffe
Maribo Tlf. 46

Et besøg hos

JARVIG

vil altid betale sig
»ved Aaen« Maribo
Tlf. 203 og 690

gaar overalt

Nicolaisens Kaffe

overgaar alt

M. Knudsen

Østergade 6
MARIBO

Th. Petersen

Snedkermester
Østergade 44 Maribo

Skotøjshuset

Østergade 18 Tlf. 159
MARIBO

LAURITZ HANSENS EFTF.
v/ H. A. Hansen

Aut. Gas- og Vandmester
Centralvarmeinstallatør
Maribo Tlf. 188

A. F. M. Hinrichsens Eft.

statsaut. Installatør
Tlf. Maribo 277

Maribo

Elektro

Service

Suhrsvej 14 Maribo

Vilh. Hoff's Eftf.

Bageri og Conditori
Maribo Tlf. 77

ANDELSELSKABET
MARIBO SVINESLAGTERI

han også afkald på — og det er måske det farligste — enhver personlig bedømmelse af spørgsmål af moralsk natur.

I en sådan verden bliver der kun liden plads tilovers til det, som vi kalder humanisme. Der bliver en dårlig samvittighed tilbage. Og vi forsvarer os med at sige, at det ikke kunne ventes anderledes efter to så skrækkelige krige. Jeg tror ikke på den undskyldning, at krigen har gjort os inhumane. Min erfaring er den stik modsatte. Det var vor mangel på humanitet, som muliggjorde krigen.

Sagen er den at vi skjuler os selv og vor dårlige samvittighed bag det hjerteløse og samvittighedsløse samfund. Men der er endnu tid til at redde millioner af mennesker og føre dem tilbage til et normalt liv inden for vort samfund, mennesker, som ellers uvægerligt ville gå til grunde. Men dertil kræves en kursændring, ikke af økonomisk eller politisk art, men en åndelig kursændring. Humanisme er intet arbejde, ingen velgørenhed, men en livsholdning. En livsanskuelse og et åndeligt grundlag. Den er det egentlige indhold i en kultur, der rækker så langt tilbage som vor historie gør det, og som hviler på to åndelige søjler, hvoraf den ene har sin rod i Grækenland, ud fra ordet »Kend dig selv«, og den anden har sin rod i Judæa »Glem dig selv«. Dens indhold er kærligheden.

Humanismens kurs er fastlagt een gang for alle. Dens idealer og mål er evige og uforanderlige. De er lysende ledestjerner, som man aldrig behøver at tabe af syne, og deres værdi ligger ikke i dem selv, men i den bevægelse hen imod dem, som aldrig vil høre op. For disse ideer leves og kæmpes der, så længe der fødes mennesker, og sjældent har kampen været hårdere end i dag. Jeg tror, vi kan gå mange århundreder tilbage i historien for at finde en mørkere nedgangsperiode end den, som vi lever i. Jeg tror ikke at have sagt for meget ved at hævde, at menneskeheden næppe nogen sinde så stærkt og smerteligt har trængt til humanisme som netop i dag.

Vi taler i dag ofte om integrering og mener dermed økonomisk og militær integrering. Det er muligt, den er nødvendig i denne situation, men det synes mig endnu nødvendiggere, at Europa foretager en so-

cial integrering, ensbetydende med et gennembrud for den humanitære ånd i vore demokratiske lande. Det ville skabe et bolværk, stærkere end integrering af nogen anden art.

På »himmelfartstur« gennem Vestjylland

Makaber oplevelse under indespærringen

Læge Børge Næsted, Odense, beretter om en eventyrlig rejse som gik afsted, med tyske troppetransporttog fra Kolding over Varde til Tønder.

En af de ejendommeligste og mest barokke oplevelser under fangetiden var det at være med på »himmelfartstur«.

Stik imod alle folkerettens regler brugte tyskerne fra efteråret 1944 danske fanger til at ledsage deres transporter af tropper og materiel — formentlig i den tro, at troppetog, hvori der var danske fanger, ikke ville blive angrebet af sabotørerne.

I efteråret 44 havde tyskerne vældig travlt med at få flyttet sine troppeafdelinger sydpå ad den vestjydske længdebane, og vor »hjælp« blev afkrævet hertil.

Vi var ca. 2—300 fanger i Kolding arrest, og vi havde været fanger så kort, at vi endnu sagde De til hinanden. En skønne morgen blev 40 af os samlet sammen i et rum — uden nærmere forklaring — ingen vidste nogetsomhelst om, hvad de nærmeste timer ville bringe.

En af vore præster, der havde en vis rutine som fange fik os hurtigt rystet godt sammen; vi lærte at ordentlige fanger siger du til hinanden.

Det var ikke muligt at finde ud af, om der lå nogetsomhelst princip til grund for udvalget af fangerne. Flere var ikke færdige med forhørene og nogle var overhovedet ikke forhørt. Der var rig lejlighed til at snakke om sagerne, og flere grupper af fanger fik deres forklaringer til senere forhør afstemt, så

alle kunne undgå unødige blodspiser.

Ud på eftermiddagen gik turan fra arresten til stationen, hvor vi under skarp bevogtning blev bragt sammen med andre rejsende, og nåede ud på aftenen til Varde.

I mørke og støvregn gik vi i en lang kolonne gennem Varde By til en hotelsal, omgivet af stærkt bevæbnede politisoldater — heldigvis ikke fra gestapo. En fløjten begyndte — var det foran eller bagt i kolonnen? Jeg ved det ikke, men pludselig fløjtede hele kolonnen sagte men tydeligt: »dengang jeg drog afsted«. I tyskernes vold med ukendt mål: alligevel »dengang jeg drog afsted«.

I Varde sov vi i en hotelsal, indrettet til beboelse af tyske soldater.

Næste morgen opdagede vi, at det var søndag. En af kammeraterne, en provst, holdt en kort andagt. Han talte ikke over dagens tekst, men talte om sine tanker den foregående svundne nat, og sammenfattede det i nogle betragtninger »livet som en gave«. Nu var vi jo mange, der i sidste måneder og år havde handlet, som om livet har en forpligtelse og et ansvar, ikke som det var en gave, så først lidt efter lidt forstod vi den gode provstemands tanker, men da berigede de os og han var med til, i en af disse stille stunder, at berede vort sind, så vi senere kunne møde koncentrationslejrfangens ulig større van-

Ejnar Rykær & Son

Malermestre

Maribo

Dianalund Brødfabrik

Dianalund St.

Aktieselskabet
**Korsør Haandværker-
Handels- & Landbobank**

K. Thal Jensen A/S

Trælast en gros - en detail -
Bygningsartikler

Maribo

Tlf. 8

N. P. Hansen

Bloustrød pr. Allerød

Telf. Allerød 19

PLATIL

Fiskeliner

JAGUAR

Fiskestænger

E. Koch Petersen

CENTRUM

Cykleforretning

Maribo . Tlf. 209

Kählers Teglværk

KORSØR

Poul Rasmussen

Snedkermester

Nykøbing F.

**GISLINGE
MEJERI
OG FLØDEFABRIK**

Korsør Vin Import A/S

AUG. FREUCHEN & CO.

T. G. Krøyer A/S

NAKSKOV

*Grevinge
Brugsforening*

Sorø
Spare- og Laanekasse

A. LØW STELICH

Landbrugsmaskinforretning

HASLEV

A/s Brdr. Brincker

Grejsdal Hammerværk

Grejsdal

Sorø Imprægneringsanstalt

Hovedvejens Bageri . *W. Reitov*

Sorø Telefon 440

Lauritz Smith's Boghandel

Svarrer Nielsen

Haslev

Plovfabrikken »Bovlund«

Hans Wilken

Bovlunde pr. Branderup

Graasten Andelsslagteri

Østerbyes Eftf.

Verner Olsen

HASLEV

H. Lyck & Co.

AVNBØL

H. NIELSEN

Bogtrykker

Torkildsens Eftf.

Haslev

Tlf. 95

Thomas Bojsen

»FREM«

Branderup

Tlf. Nr. 4

skeligheder, med bevidstheden om, at det, vi kæmpede for, det frie Danmark med plads og ret for alle, harmonerede bedre med almindelig borgerlig dansk folkefølelse og tro, end det vi så dernede.

Snart begyndte imidlertid vort »arbejde«. I hold på 5 skulle vi under opsigt af to tyske politisoldater ledsage trolleytransporttogene fra Varde til Tønder. Vi drog afsted til stationen og begyndte der at vente — bare vente. De første hold var endnu ikke kommet afsted. Ingen vidste, når der skete noget. Vente, vente, vente. Til sidst blev tyskerne også kedede af at vente i kulde og regn, så vi foreslog, at vi kunne gå indenfor i ventesalen og vente der. Det faldt os meget vanskeligt at finde ventesalen, men restauraten fik vi meget hurtigt øje på, og vi 5 fanger — en præst, en landbetjent, en mekaniker, en konformand og en læge — satte os ved et bord medens de to tyskere diskret satte sig alene ved siden af.

Snart stod et stort fad dansk smørrebrød, store glas mælk og små kølige dramme på vort bord og lignende fetaljer sendte vi til vore ledsagere. Kaffe og basser og den blå røg af en »Hipo« sluttede måltidet, og fik lov til at vare til »vort tog« var kørt frem.

Regningen blev sendt til min kone i Grindsted, der var noget forbavset over at høre fra mig fra Varde, når hun troede mig »vel forvaret i arresten i Kolding.

Bag lokomotivet var en kreaturvogn med lidt halm. Her tog vi plads og betragtede toget. Et langt uhyre — flest åbne vogne med antilluftskyt og tropper i massevis. Andre vogne lukkede, med kakkelvogne og flere vogne med heste.

Vi kørte afsted, og selvom vi højt højt oppe på himlen så og hørte allierede flyvemaskiner, kom vi snart til Esbjerg.

Nu begyndte vi at vise, at vi havde lært lidt om, hvad det vil sige at »organisere«.

Vi snakkede med folk på peronen, fik en sendt til landbetjentens bror, der var købmand i Esbjerg og en anden til bageren efter flere basser. Købmanden lod snart høre

Bag lokomotivet var en kreaturvogn med lidt halm. Her tog vi plads og betragtede toget.

fra sig og sendte os to plader rigtig chokolade (1944!). Det trak derimod ud med »basserne«, så da lokomotivføreren, en lille festlig københavner kom forbi og råbte: »Nu kør' vi«, måtte vi bede ham om at vente lidt. »Så gi'r vi den lidt mere damp« sagde han og ventede! — lidt senere kom han igen og sagde, at tyskerne havde givet afgangssignal. Vi havde ikke fået vore »basser«, så han måtte give maskinen en ekstra omgang smøring og bad os så sende ham besked, når vi var klar til at køre!

Så kom vore kager, vi gav startsignal, og vi dampede videre, så fra lang afstand Ribe Domkirkes tårn mod aftenhimlen, sludrede stille i skumringen, småfrøs, men var i grunden glade for afvekslingen fra den overbefolkede fængsels-celle.

Vi standsede i Skærbæk. Her var vi blevet tørstige, men kunne intet organisere. Vi fik derfor en jernbanemand til at telegrafere til Tønder efter mælk til os.

Lidt senere rullede vi langsomt ind på banegården i Tønder. Det første levende, vi så, var en jernbanemand med to flasker mælk

under armen. Han kom i strakt karriere til vor vogn og afleverede mælken — som gave — med en elegant hilsen.

I aftenens mulm og mørke blev vi ført til et par lavloftede, fugtige kælderrum, hvor vi skulle vente, til de øvrige hold var kommet. Vi så snart, at det første hold, alle fangekammerater fra Tønder og omegn, ikke havde ligget på den lade side, men var begyndt at organisere. På en eller anden måde havde de fået sendt bud »i byen«. Snart kom der madrasser og tæpper fra vandrehjemme, smørrebrød, mere mælk, og pastor Hans Magle (en senere fangekammerat) kom for at høre, om der var mere, han kunne gøre for os!

I løbet af natten og næste dag kom der flere hold til kælderen, og stadig mere mad, mælk og endog tobak. Tønderfangerne fik i løbet af dagen besøg af deres kære, og fra nabobyer — helt fra Haderslev og Åbenrå kom der koner og kærestere, tilkaldt pr. telefon af de gode folk i Tønder. Var der for mange besøgende på gårdspladsen, trak vi andre os ned i kælderen igen, så

A/S Harald Nyborg
ODENSE

Konditoriet
»Sct. Knud«
ODENSE

CYMA

Et af de bedste Schweizer Præ-
cisions Ure. Forlang det hos
Deres Urmager

H. JANSEN
Manufaktur en gros
Tlf. 4625 Odense

**BANKEN FOR RINGE
OG OMEGN**
Aktieselskab

ARNE CHRISTIANSEN
Holbæk Herre Ekvipering
Østergade 26 Tlf. 64
ASSENS

Nil Bro Vaskerimaskiner
for ethvert Formaal

Tlf. Brobyværk 67 - 256

Nr. Broby Møbelhandel
v/ G. Hansen
Tlf. Brobyværk 327

Faaborg Pottemageri
P. Seidelin jun.
Tlf. 126 Torvet 9 Faaborg

Bjarne Eckhoff's
Konservesfabrik A/S

Odense

A/S Arbejdernes Kulforretning
Odense

D. E. C.

Dansk Elektricitets-Compagni
Aktieselskab
Vestergade 37 - Odense

Andelsbogtrykkeriet i Odense
A. m. b. a.

Odense
Klædefabriksudsalg A/S
Odense

det hele kunne gå så stiltfærdigt af som muligt.

Det var en gribende dag. Vi var vidne til mangt et gensyn mellem en af os fanger og deres kære — adskilt af arrestation — men her med en mulighed for at tale frit, uden tysk censur.

Jeg glemmer aldrig den unge søde kone fra Tønder, der kom med sit spædbarn, for at far kunne hilse på sit barn. Dengang vidste vi ikke, at det var sidste gang, barnet så sin far.

Alt har en ende, og vi måtte 3 dage efter tilbage til arresten i Kolding.

Her havde gestapo fået nys om, at vi havde haft betydelig friere

Vi vidste ikke, at det var sidste gang, barnet så sin far.

tøjler end beregnet var, og det skulle selvfølgelig gå ud over os.

Jeg glemmer ikke den sidste aften, inden vi kom tilbage til Kolding. En af kammeraterne kunne på grund af sygdom ikke lade vundet, var frygtelig forpint efter 2 døgn forløb, og først da der var gået 2½ døgn tillod den tyske underofficer, at han blev hjulpet. Han måtte med tysk bevogtning og mig som ledsager selv gå til lazarettbygningen, hvor jeg fik lov til at hjælpe ham.

Vore dejlige gaver af mad, tobak, bøger og spillekort blev — tildels — frataget os, og adskillige kammerater fik en omgang klø. Først derefter kunne vi gå »hjem« til vore celler.

»Himmelfartsturen« var slut. Vi havde nogle dage mærket en utrolig hjælpsomhed mellem folk, når de blev klar over, at vi var fanger i tyskernes vold, vi havde mærket, hvor mærkværdig løs tyskernes organisation var, så snart den befalende chef ikke var på stedet, og vi havde set hvor ivrige tyskerne var efter at få deres tropper afsted til den betrængte invasionsfront.

Senere kom andre afsted på andre »Himmelfartsture« — nogle blev lagt i lænker på hele turen, andre blev sultet, mange led af kulde og hård behandling, så medens vor tur

står som en fornøjelig og munter afveksling fra den grå celle, står andres ture som en rædsel uden sidestykke til andre rejser her i Danmark.

Turen havde knyttet os sammen, havde lært os mange kammeraters koner og kærestes at kende. Vor glæde var da større efter 5. maj, da vi kendte både mand og kone, der nu kunne mødes efter fangenskabets, men vor sorg og medfølelse blev også dybere og tungere at bære med dem, der ikke kunne hente »far« ved de hvide bussers ankomst ved grænsen.

Omfattende Sachsenhausen-proces mod lejrældste

8 års straffearbejde for mord og lemlæstelse

Ved retten i Deggendorf i Bayern er den tidligere lejrældste i koncentrationslejren Sachsenhausen, den 51-årige Samuel Kuhnke, den 1. marts blevet idømt 8 års straffearbejde. Retten fandt Kuhnke skyldig i 17 anklager for medvirken til medfangers død og lemlæstelse.

Kuhnke vil være kendt af alle tidligere danske Sachsenhausen-fanger. Han var asocial med sort vinkele, og han opnåede i den tid, han var lejrældste nr. 1, at blive så upopulær, som en fange kunne blive. Gamle Sachsenhausen-fanger karakteriserer ham som den mest ond-sindede og nederdrægtige lejrældste i hele lejrens historie.

Minearbejder med 7 børn

Samuel Kuhnkes fortid vil derimod være de fleste ukendt. Hans far var minearbejder i Ruhr-distriktet og havde syv børn. Samuel kom i bagerlære, men senere på et sagførerkontor, og allerede som 21-årig var han første gang i konflikt med loven, idet han havde begået underslæb. Der kom senere bedrageri, falsk, bagvaskelse og andre forbrydelser til, og i 1939 idømtes han 4¼ års tugthus. Denne straf

var udstået i 1943, men da Kuhnke skulle løslades, sendte man ham i stedet til Sachsenhausen. Her opnåede han straks ved andre forbryderes hjælp at få en prominent stilling som revisor ved fangernes lejrkasse, den kasse hvori de penge, som Røde Kors sendte os, blev indsat. At man brugte en fhv. bedrager til revisor vil formentlig ikke forundre tidligere fanger fra Sachsenhausen.

Kuhnke blev lejrældste efter Harry Naujoks, en politisk fange, om hvem der kun er godt at sige. Naujoks var en ærlig og reel mand, der på sin vanskelige post udråbte kolossal meget for fangerne. Naujoks blev sammen med 2. lejrældste Werner Stake og forarbejderren for skrivestuen Rudi Grosse samt en lang række andre politiske fanger afsat fra deres stillinger i oktober 1942 og deporteret til tilintetgørelseslejren Flossenbürg, hvor Grosse blev myrdet, mens Naujoks slap fra det med livet.

I forbindelse med retssagen mod Kuhnke beskæftigede man sig især ned de begivenheder, der udspillede sig i Sachsenhausen i foråret 1944, hvor der med korte mellem-

A/M „Fladstrand“

Frederikshavn

EINAR HØGSTED I/S

Installatør
Frederikshavn

CAFE „GINE“

Frederikshavn

Søby Mejeri

K. Axelgaard

A. PEDERSEN

HAVNEN

SÆBY

Skagens Fiskeauktion

Aage Geisnæs

Sparekassen for
Skagen og Omegn

Magasin Skagen

Harald Pedersen

**NORDSØEN
FISKEKONSERVENES A/S**

Tlf. 116 Skagen Tlf. 116

I. C. SØHOLM

Skagen

Tlf. 3

I. P. JENSEN

FREDERIKSHAVN

Aktieselskabet

SÆBY BANK

Sæby og Omegns Sparekasse

Østvendssyssel Andelssvineslagteri

SÆBY

M. Lauritzen & Co.

Frederikshavn

Frederikshavn

Mælkeforsyning

C. Niemann & Co's Eff.

Kaj Packmann

Telf. 173 - 1593

Frederikshavn

Giro 38346

Chr. Nielsen & Sønner

Skibsbyggeri
Frederikshavn

S. Bjerregaard & Sønner

Fiskeri og Export
Tlf. 1093 Rigs 21 Frederikshavn

Ove Jensen

Varme Installatør
Frederikshavn

Jørgen Walsted

Frederikshavn

**A. Bjerrum
Maskinfabrik A/S**

Frederikshavn

A/S TAARS BANK

Filial af
A/S Hjørring Diskontobank

Skagen Motorværksted

E. Jensen

Tlf. 123

Skagen

Hesselholt Axelsen & Co.

Tlf. 80

Skagen

rum dukkede to uhyggelige kommissioner op i Sachsenhausen, en »Sonderkriminalkommission« under ledelse af SS-manden Fritz Cornely og en Gestapokommission under ledelse af Rikowsky, der efter 20. juli 1944 afløstes af Erwin Brandt.

Kriminalkommisionen havde til opgave at undersøge korrupsionen i lejren blandt såvel SS-folk som fanger, mens Gestapokommisionens opgave var at afsløre, hvad man kaldte en kommunistisk sammensværgelse, der ville lave opstand i lejren«. Begge kommissioner var udstyret med usædvanlige fuldmagter og stod over SS-lejrledelsen. Kommissionernes arbejde medførte rivalisering, intriger og groteske situationer i lejren. I flere tilfælde kom man ud for, at to så bitre modstandere som fanger og SS-folk stod sammen overfor en fælles modstander, og i andre tilfælde skete det, at fanger enten leverede angivermateriale imod SS til kommissionen i håb om at blive løsladt, eller at fanger simpelthen stak hverandre indbyrdes.

Samuel Kuhnke blev straks een af kommissionernes håndgangne folk. Han »opdagede« en »kommunistisk sammensværgelse«, og en lang række fanger blev indespærret i blok 58, der blev indrettet som undersøgelsesblok. Mange af dem blev her frygteligt mishandlet, og 103 af dem blev deporteret til tilintetgørelseslejren Mauthausen ved Linz i Østrig.

Mord på 27 politiske fanger

Den frygteligste forbrydelse, der fulgte efter Kuhnkes angiverier, var imidlertid, at man om aftenen den 11. oktober myrdede 27 af de mest fremtrædende politiske Häftlinge, alle overbeviste antifascister, der havde årelange tugthus- og lejr-ophold bag sig. Blandt de myrdede var de tre rigsdagsmedlemmer Rudolf Henning, Ernst Schneller og Mathias Thesen, endvidere Heinz Bartsch og Erich Boltze fra skrivestuen, Otto Kröbel og August Sandtner fra Revieret, radioteknikeren Fritz Bücker, Emil Dersch, Ernst Fürstenberg, Arthur Hennig, Hans Rotbarth, Ludgar Zölligkofer og den

16-årige franskmænd fra Heinkel-fabrikkerne Benoit Morceau som man påstod havde forøvet sabotage mod en flyvemaskinemodel.

Kuhnkes angiverier bevirkede, at sammenholdet mellem de politiske fanger blev endnu stærkere, og ved at spille et materiale imod Kuhnke og de to andre lejrældste, forbryderne Volck og Kokoschinski, i hænderne på SS, der også var interesserede i at komme af med de tre herrer, fik man dem afsat. Kuhnke fik 50 stokkeslag på appelplassen og blev sendt til Mauthausen, Volck gik til Buckenwald og Kokoschinski til Ravensbrück.

Ved retssagen i Deggendorf afhørtes 33 vidner fra Holland, Schweiz og Tyskland, deriblandt både tidligere fanger og tidligere SS-folk fra lejren. Der er også foretaget afhøringer i Danmark og Norge forud for retssagen, bl. a. af Lars Olsen fra Odense og fhv. statsminister Einar Gerhardsen. I retten oplystes det, at Kuhnke efter krigens afslutning havde udgivet sig for at være politisk fange, og at han, da han blev arresteret, ejede et byggefirma Betozell AG.

Kuhnkes optræden i retten var, som man kunne vente, et ynkeligt kapitel. Han afviste alle anklager, nægtede at udtale sig eller optrådte slesk.

Til to af anklagerne gående ud på, at han havde dræbt en fange ved navn Frenzel og flækket hjerneskallen på en anden fange med en luftværnsspade, sagde han:

— Jeg har intet haft dermed at gøre høje ret. Ganske bestemt ikke, afgjort ikke, ikke det ringeste, mine herrer dommere, jeg sværger, ikke det ringeste.

Gjorde visse indrømmelser

Kuhnke indrømmede dog, at han havde slået og sparket fanger, men nægtede at have pryglet dem eller at have anvendt knippel. Han påstod videre, at han var blevet udnævnt til stillingen som formidler for Gestapokommisionen, men at han ikke havde trængt sig på for at få det job. Man havde truet ham med gaskammer, hvis han ikke tog

imod stillingen, hvorfor han ikke turde sige nej.

En række af de vidner, der skulle afhøres, var afgået ved døden, siden de havde afgivet deres forklaringer til forundersøgelsen. Man måtte derfor i retten læse disse vidneudsagn. Her er nogle udpluk af dem:

R. Gothe: Kuhnke var skyld i, at 3000 russere blev myrdet. Han sagde engang til mig: »Jeg skal nok få det gjort af med dig, din hund. Jeg ser allerede din galge rejst.

Herbert Dürrlich: Jeg så, da Kuhnke spaltede hjerneskallen på en fange med en spade. Intet menneske i lejren var så grusom som han.

Heinrich Reintjes: Jeg så Kuhnke slå en mand til døde. Han bidrog i væsentlig grad til, at de 27 Häftlinge blev myrdet den 11. oktober 1944. Han opfordrede mig til at blive spion og sagde engang om en fange: »Ham slår vi ihjel, men vi gør det langsomt«.

Derefter gik man over til de vidner, der lever endnu.

E. Harter: Kuhnke foretog indberetninger til Gestapokommisionen, hvilket bevirkede, at 27 blev skudt og 103 deporteret til Mauthausen.

B. Dietz: Kuhnke sagde engang til mig: »Af jer banditter kommer ingen ud«. I lejr-bordellet spillede han en Pashas rolle.

A. Umrath: Kuhnke deltog i udvælgelsen af russiske krigsfanger, som skulle likvideres.

W. Engemann: Kuhnke var Gestapos faste medarbejder. En SS-mand fortalte mig om henrettelsen af de 27 fanger, at SSerne havde været beruset den nat, og at det havde været et frygteligt slagteri. Aldrig nogensinde havde han været så oversprøjtet med blod som ved denne likvidering.

Hans Zimmermann (blokældste i den dansk-norske blok 25): Jeg foreslog Kuhnke at tage fangen Ischlinger som skriver, og denne tog derpå gennemslag af beretningerne til Gestapo og gav dem videre til mig. Det fremgik af disse rapporter, at Kuhnke var stikker. Organisationen »Røde hjælp« i lejren, hvortil de 27 myrdede hørte, og som Kuhnke kaldte en sammensværgelse, var

A. Riis

Aktieselskab
Nørresundby

EDV. JENSEN & CHRISTENSEN

Østerbro 14   Aalborg

Hjørring Møbel- og Madrassfabrik

Hjørring Jern- og
Staalforretning ^{A/S}

Bøvling Brugsforening

pr. Bøvlingbjerg

Rugemaskinen
»PRIMULA«
Bøvlingbjerg

Salling Bank

Skive

JUNGS
BOGHANDEL
STEPHAN AGGER

Skive

S. C. Sørensen

Aalborg

Aalborg Aktie-Bryggerier

»LIMFJORDEN«, «URBAN» og »SKANDIA«

P. CONRADSEN

FREDERIKSHAVN

^{A/S} Randers Korn

Randers

Qvesehl

Frederikshavn

Olsen & Christensen

Smedemestre
Danmarksgade 51
Frederikshavn

V. BRUNSHOLM

Danmarksgade 70
Frederikshavn

Skive Lastbilcentral

SKIVE

Carstensens
KLÆDEFABRIK A/S

Brønderslev

Wahrens

Skræderi - Renseri - Vaskeri
Frederikshavn Tlf. 688 - 209

V. NIELSEN GJØDERUM
Arkitekt

Frederikshavn   Tlf. 430

H. F. Hassing

Tlf. 178   Frederikshavn
Alle arter forsikringer

H. C. KRAGSKOV

Frukt en gros
Frederikshavn   Tlf. 1516

Carl L. Jensens Eftf.

Vin- og Tobakshandel
Frederikshavn

ELECTRA I/S

Frederikshavn

Aulum Handels og
Landbrugsbank
Aktieselskab

en ren humanitær organisation, der afstod fra lejrens madrationer og fordelte dem til de, der trængte mest. Jeg har set Kuhnke slå en mand i jorden.

Kuhnke var djævelens håndlanger

Heinrich Lienau, Flensburg, der vil være kendt af mange danske Sachsenhausen-fanger: Jeg har to gange set Kuhnke slå fanger. De 27 likviderede havde ikke gjort noget, der selv efter de daværende love kunne berettige SS til at dømme dem til døden. Kuhnke handlede på eget initiativ. De danske fanger kaldte ham »Djævelens håndlanger«. »Røde hjælp« var en humanitær organisation.

Willy Berg: Kuhnke sagde engang til mig: »Forsvind, ellers skal jeg sørge for, at det går dig som de 27. Du har jo endnu ikke angivet nogen til mig.

Otto Heyler: Jeg så Kuhnke slå og sparke fangerne. Til mig sagde han: »Hvis du ikke nævner mig de folk, går du nøjagtig samme vej som de 27. Det har jeg sørget for«.

Arthur R. von Lankisch-Hoernitz: Jeg overværede, da Kuhnke slog en fange ihjel med en spade under en luftværnsøvelse.

Universitetsprof. Draws-Tychsen: Da jeg henvendte mig til lejrkommandanten for at få to af de senere myrdede fri, sagde han til mig, at hans hænder var bundet af højere magter, og at jeg måtte henvende mig til Kuhnke, hvis jeg ville opnå noget. Kuhnke forsøgte at lokke navnene på norske kommunister i lejren ud af mig uden held.

Efter afhøringerne af de tidligere fanger gik retten over til at afhøre tidligere SS-folk fra Sachsenhausen.

SS-Scharführer Erwin Brandt, der efter 20 juli overtog ledelsen af Gestapo-kommissionen, afhørtes først. Det oplystes i retten, at der er rejst straffesag mod Brandt. Brandt erklærede, at Gestapokommissionen var sendt til lejren, fordi man regnede med mytteri blandt fangerne. Himmler troede, at der var forbindelse mellem 20. juli-attemptatmændene og de politiske fanger i Sachsenhausen og krævede

hurtige resultater af kommissionens arbejde. Man fik så mange indberetninger fra fanger, at man slet ikke kunne overse dem. Alle havde angivet alle. De anholdte aflagde tilståelser, uden at man behøvede at anvende vold mod dem.

Brandt påstod, at de politiske fanger dannede grupper i lejren og lavede sabotage. Bl. a. skulle der være stjålet konstruktionsplaner på Heinkel-fabrikerne og sendt til vestmagterne. Hertil bemærkede retsformanden, at han aldrig tidligere havde hørt herom.

Et af vidnerne, den tidligere fange Sliwka påstod, at Brandt havde været til stede, da de 27 fanger blev ført til henrettelsen, Brandt hævdede, at han ikke var i lejren den dag, men såvel Zimmermann som Berg erklærede, at de også havde set Brandt den 11. oktober, henrettelsesdagen. Derefter nægtede Brandt at udtale sig. Om Kuhns stikkervirksomhed ville han heller ikke udtale sig.

Under afhøringen kom Brandt ufrivilligt til at røbe, at han vidste, hvor hans tidligere medarbejder i Gestapo-kommissionen Orthmann opholder sig. Orthmann har forgæves været eftersøgt siden 1945, men Brandt udleverede nu hans adresse i Frankfurt, efter at man først havde truet ham med arrestation. »Was bleibt mir anders übrig«, sagde den ækle SS-mand.

Tidligere chef for kommandanturets politiske afdeling, SS-Scharführer *Kurt Erdmann*, der nu er Kriminalpolizeibezirksoberrmeister, oplyste, at da dødsattesterne for de 27 myrdede blev forelagt ham, nægtede han at underskrive dem, fordi der på dem alle stod, at fangerne var døde en naturlig død. Erdmann telefonerede til Berlin om sagen og fik den besked, at han skulle skrive: »Skudt for mytteri efter rigsførens befaling«.

Fritz Cornely, lederen af »Sonder-Kriminalkommission«, der nu er vesttysk Kriminalpolizeioberssekretär, oplyste, at Gestapo havde været tabu for hans kommission. Cornely kunne ikke svare på, om Kuhnke havde været spion, men i en beretning fra juni 1944 har Cornely

betegnet Kuhnke som tillidsmand for kommissionen. Cornely oplyste, at hans arbejde havde været at afsløre korrupsion og sort børsen indenfor de højere SS-kredse, og at hans mål var at fælde den øverste for alle kz-lejre, SS-Obergruppenführer Oswald Pohl. SS-dommer Morgen havde udstedt arrestordre mod Pohl, men attentatet på Hitler væltede arrestationsplanerne.

Lagerführer August Kolb, mod hvem en anden proces skal føres, og som sidder i undersøgelsesfængsel, kunne ikke udtale sig om Kuhns spionvirksomhed og undskyldte sig med, at hans hukommelse var dårlig. Kolb mente iøvrigt ikke, der ville være sket Kuhnke noget, hvis han havde afslået at lade sig udnævne til lejrældste.

Tidl. SS-dommer, sagfører, dr. *Morgen*, bekræftede, at Himmler var istand til at udrydde en hel kz-lejr, hvis han formodede, der i lejren fandtes en sammensværgelse, og man ikke hurtigt meldte ham, atophavsmanden var pågrebet.

Morgen, der i Lublin havde set 40.000 fanger blive myrdet, blev spurgt, om en prominent SS-fange kunne mishandle en medfange, uden at der skete ham noget. Morgen svarede: »Intet var lettere.«

Såvel Morgen som andre SS-dommere indrømmede, at lejrledelsen kunne gøre ved fangerne, hvad den ville, bortset fra at dømme dem til døden.

Phv. SS-dommer, dr. Schmidt, udtalte, at der ikke var forekommet sabotage på Heinkel-fabrikerne. Anledningen til spørgsmålet herom var henrettelsen af den 16-årige franskmænd, der skulle have saboteret en flyvemaskinemodel på Heinkel-fabrikerne.

J. B. HOLMGÅRD,
kz Sachsenhausen 75,091

Falskmøntnerværkstedet fra Sachsenhausen genopstået Muligvis i Marseille

Scotland Yard, det franske og det italienske kriminalpoliti arbejder i øjeblikket i fællesskab med optrevlingen af en omfattende europæisk

Tømremester

A. Winther

Dalgas Avenue 51 . Aarhus

Vraast-Thomsen

Kolonial - Vin - Konserver

V. Ringgade 236 v. Universitetet

Telefon 30 867

Intens Reklame

- ET HAV AF IDE'ER

Rønne Allé 1 Aabyhøj

Aarhus . Tlf. 58628

Set. Nicolauskilde

Brøndanstalt

AARHUS

ØNSKEMØBLER

Østergade 3 Telf. 20513

AARHUS

M. H. Jæger

Aarhus Pengeskabsfabrik

Svane Apoteket

Vestergade 4

AARHUS

Christensen & Nielsen

Vestergade 48 Tlf. 23377

AARHUS

BRDR. TROMBORG

Ketcherfabrik

Trævarefabrik

Vestergade 58 Telf. 4969

AARHUS

Bruun & Sørensen A/S

AARHUS

Aktieselskabet

Vesterbro Trælsthhandel

AARHUS

**Skandinavisk
Auto-Fjederfabrik**

AARHUS

Auto-Compagniet

AARHUS

**Grenaa Arbejderes
Fællesbageri**

AKTIESELSKAB

**Grenaa
Kulimport**

Indeh. N. C. Kjølhede

Tlf. 333 (3 Lin.)

A/S Carl Hansen's

RUTEBILER

Vejle

Mejeriet U. K.

Brødstrup

Th. Thomsens Eftf.

v/ N. S. Kirk

Kriegersvej 27 - 31 Aarhus

Varehuset

S. B. V.

Ryesgade

Aarhus

JYDSK HÆRDERI

Valdemarsgade 47 Tlf. 8735

AARHUS

A/S Auning

Savværk og Tømmerhandel

Hedensted

Trælsthhandel

Niels Primdahl

Hedensted

SAVVÆRK

Jydsk

Dunkefabrik A/S

HEDENSTED

Klakring Savværk

Brødstrup Andelsmejeri

Tlf. Brødstrup 4

falskmøntnerbande. I London, Gloucester og franske og italienske byer er der i den senere tid dukket en foruroligende stor mængde falske pengesedler op, som kun de dygtigste eksperter er i stand til at afsløre som falske.

Scotland Yard mener nu at have konstateret, at falskmøntnerværkstedet ligger i Marseille, og at det drives af folk, som under krigen var beskæftiget i Himmlers »Sonderkommando 6-F-4«, hvilket vil sige den hemmelige falskmøntnercentral i koncentrationslejren Sachsenhausen.

Himmlers falsknerværksted blev oprettet i 1942 i Sachsenhausen i blokkene 18 og 19. Jødiske grafikere, optikere, urmagere, tegnere og gravører blev isoleret i de to barakker, der blev omgivet af et ekstra pigtrådshegn, der endog gik hen over tagene. Maskinerne blev transporteret til barakkerne i natens mulm og mørke, mens fangerne sov. Forplejningen blev kun bragt til isoleringens indgang, hvor den blev overtaget af SS-vagtmandskabet. Når jøderne skulle i bad, blev de ført til badet under den strengeste opsigt, så ingen kunne tale med dem, og i tilfælde af lægebehandling blev jøderne altid ledsaget af en SS-Scharführer.

I »Sonderkommando 6-F-4« arbejdede også en kendt københavnsk veksellerer, der også var med på transporten til Ebensee, og som slap ud af kaos'et og hjem til Danmark.

Skal 4. maj-kollegiet i Odense være sommerhotel?

Man indsamler en række oplysninger, og afgørelsen er forestående.

Allerede før 4. maj-kollegiet åbnede sine døre for beboerne, fremsattes den tanke, at kollegiet om sommeren kunne være hotel for turister. Odense befinder sig stadig i hotelnød, og når kollegiets beboere holder sommerferie og drager ud på rejser til feriens glæder, kunne muligvis et halvt hundrede værelser stilles til rådighed for byens turister eller andre gæster, som har

vanskeligt ved at få værelser på byens hoteller.

I fjor kunne den udmækkede tanke ikke blive til virkelighed, fordi man nåede for langt hen på turistsæsonen, inden det ville være muligt at skaffe det nødvendige hoteludstyr til 4. maj-kollegiet. Men tanken er ikke opgivet — heldigvis må man tilføje, for man kan regne med, at mangelen på hotelværelser vil blive endnu mere følelig i den kommende sommer. 4. maj-kollegiets ledelse indsamler for tiden en række oplysninger, som skal belyse den økonomiske side af sagen, og når dette materiale foreligger i fuldt omfang, vil der falde en afgørelse i sagen. Det sker i nær fremtid, og der synes at være grund til at formode, at beslutningen vil gå i retning af, at 4. maj-kollegiet sættes ind som et led i bekæmpelsen af hotelnøden i Odense.

Forstanderskifte på 4. maj-kollegiet i Esbjerg

På bestyrelsesmødet fredag aften den 19. februar i 4. maj kollegiet meddelte forstanderparret, lektor Kjærsgård Jensen og frue, bestyrelsen, at de af helbredshensyn så sig nødsaget til at bede sig frigjort for stillingen, da det havde vist sig, at bestridelsen af forstanderhvervet ikke lod sig forene med de krav, der stilledes til deres kræfter fra skole og hjem.

Bestyrelsen beklagede dybt, at det dygtige og afholdte forstanderpar havde set sig nødsaget til dette skridt, men udtrykte sin forståelse af de bevæggrunde, der lå bag beslutningen. Der blev rettet en hjertelig tak til forstanderen og fru for den indsats, de havde gjort i den tid, de havde ledet kollegiet.

Kjærsgård Jensen og frue fraflytter i løbet af foråret, når de har fundet sig en passende bolig.

Der udsendes årsskrift

Foreningen 4. maj-kollegiets venner i Odense har holdt generalforsamling på kollegiet.

Formanden, amtsfuldm. *Flemming Andersen*, aflagde beretning,

og kassereren, bankdirektør *Mogens Christensen*, forelagde regnskabet. Man besluttede at udsende et årsskrift med beretning om kollegiets og foreningens virksomhed.

Cigarhandleren, der blev »Paris' slagter«, for fransk militærret

Den største krigsforbryderproces i Frankrig

En tidligere højtstående nazist, fhv. SS-general Karl Oberg, der før nazisternes magtovertagelse var cigarhandler i Hamborg og senere blev »Paris' slagter«, er for tiden stillet for en fransk militærret. Rets-sagen mod ham er den største og mest sensationelle krigsforbryderproces i Frankrig.

Oberg, der som øverste tyske politichef udøvede et terrorregimente i Frankrig, og hans adjutant, fhv. SS-oberst Helmuth Knochen, anklages bl. a. for tortur, fængsling af gidsler og vilkårlige henrettelser.

De to mænd afsoner en dom på livsvarigt fængsel. Straks efter krigen blev de dømt til døden ved en britisk ret for mord på allierede faldskærmsjægere, men dommene blev senere ændret til livsvarigt fængsel, og de blev overgivet til de franske myndigheder.

85 personer vil blive afhørt som vidner, deriblandt viceministerpræsident Paul Reynaud og den tidligere konseilspræsident Edouard Daladier, der blev fængslet under den tyske okkupation.

Anklageskriftet indeholder bl. a. følgende punkter: Deportation af 100.000 politiske fanger, hvoraf over halvdelen døde i tyske koncentrationslejre. Deportation af 140.000 »racefanger«, hovedsagelig jøder, hvoraf kun 10.000 vendte tilbage.

Terrorrazziaer, undertiden i samarbejde med Vichy-regeringen, i en række byer.

Massehenrettelser i Lyon, Marseille, Paris og andre steder.

Utallige tilfælde af tortur og vilkårlige henrettelser ved skydning.

Midtsjællands Bogtrykkeri
Tølløse

S. G. Møller
Manufakturhandel Tølløse

Gunnars Cykleværksted
TØLLØSE

Smedemester F. Hansen
Gl. Tølløse

Tage Jacobsen
Mørkøv Viktualieforretning

Tølløse Savværk

TØLLØSE

Slagtermester
M. Rasmussen
Tølløse

Valdemar Olsens Fabriker
TØLLØSE

Manufakturhandler
Svend Larsen

JYDERUP

Jyderup
Tømmerhandel

Radiohandler
E. M. Jensen
JYDERUP

Kolonialimporten
v/ Einar Jensen Jyderup

Skarridsø
Savværk $\frac{1}{5}$

JYDERUP

Skotøjshandler
O. Pedersen
JYDERUP

Tømremester
L. Sørensen
Møbelmagasin
JYDERUP

Mørkøv Savværk
Mørkøv St.

Mørkøv Brugsforening
Mørkøv St.

W. S. Christensen & Vestergaard
Mørkøv St.

Mørkøv Bog- og Papirhandel
Agnes Nielsen

Kosangas Depot
Undløse pr. Tølløse

Undløse Brugsforening
pr. Tølløse

Manufakturhandler
Tormod Hansen
Knabstrup

Knabstrup Hotel

Telefon 11

Slots Købmandshandel

Cigar & Papirhandel
v. Harald M. Hansen

A. Tønders Eftf.
Oluf Olsen
Stenløse Telf. 31

Undløse Savværk
pr. Tølløse

H. HANSENS
Mobelforretning
Kordilgade 54 Tlf. 149
Kalundborg

$\frac{1}{5}$ **S. Schiøtts Eftf.**
Kalundborg

Holbæk Amts
Andels-svineslagteri

Dampvaskeriet
»København«
Tlf. Holbæk 159

Aut. Volvo Forhandler
Asnæs Automobilforretning
Brdr. Olsen A/S
Tlf. 140 — 250
ASNÆS

Høng Andelsmejeri
HØNG

Da damen på Bornholms højlyng smed tyskerne på porten

Ingen har haft bud efter jer, råbte hun ved hundersøgelsen.

En af Danmarks ældste frihedskæmpere, fru Marie Anderens, Bodelsker Højlyng på Syd-Bornholm, fyldte onsdag den 10. februar 95 år.

Hun modtog sammen med sin 67-årige søn *Oluf Anderens* takke-diplomer fra general *D. Eisenhower* og fra den engelske forsvars-stab; diplomerne pryder ikke væggen — de er gemt hen i en skuffe.

For 10 år siden var fru Marie Andersen en rask gammel dame, der i bogstaveligste forstand næsten smed tyskerne på porten, da de kom for at ville undersøge ejendommen.

Fru Anderens slog i bordet for tyskerne. Ingen havde sendt bud efter dem, sagde hun. Tyskerne gjorde honnør — og gik, men de fortsatte naturligvis deres undersøgesesarbejde alligevel — men på en anden måde.

Sammenholdet med naboerne dækkede det søgte tilflugtssted.

I dag må fru Anderens holde sengen det meste af tiden, fordi hun er stærkt plaget af gigt; men hun er åndsfrisk og har en glimrende hukommelse.

Det norske retsopgør

Berlingske Tidendes udsendte medarbejder fortæller om forløbet af det norske retsopgør efter besættelsen — efter at have redegjort for, at man lod et stort antal sager falde — bl. a.:

— Af de øvrige sager sluttede 28.000 med bøder eller konfiskation og 20.000 med frihedsstraf, 30 idømtes dødsstraf, hvoraf dog kun 25 blev eksekveret. Een af de dømte afgik ved døden i fængslet, mens 4 blev benådet og i stedet fik livsvarigt fængsel. De fleste af de 20.000

fik 8 års fængsel og derunder. Noget over 400 fik mellem 8 og 20 år. Herudover idømtes igen 75 livstidsstraf. To af de 75 fik dog senere deres sag genoptaget, da nye oplysninger var fremkommet. I begge tilfælde blev straffen nedsat til et bestemt tidsrum.

Den 9. juli 1948 vedtog Stortinget den såkaldte halvtidslov hvis virkning gjaldt dem, der havde fået 8 år og derunder. Indtil årsskiftet 1949—50 var de fleste af dem da også blevet løsladt.

De øvrige sager er alle blevet underkastet en individuel behandling i lighed med almindelige kriminelle sager. Under eet kan dog siges at op til i dag er alle med domme indtil 20 år blevet løsladt på een enkelt nær, men hans sag blev pådømt lang tid senere end de øvrige. Tilbage er livstidsfangerne.

Af dem blev de to første løsladt i 1951. Det var de to eneste norske kvinder, begge iøvrigt fra den berøgtede Rinnan-bande i Norge der var blevet idømt livsstraf. I 1952 og 1953 blev ialt 21 benådet. Det var i første række særlig ældre personer domfældte der var over 70 år eller ganske unge. Samt enkelte, der blev sluppet ud efter en indgående vurdering af de straffbare forhold. Endelig i november-december 1953 blev endnu 13 livstidsfanger løsladt, således at der i dag er 39 tilbage. Plus den ene, der fik under 20 år, men hvis sag blev pådømt senere.

Sagerne med tyske statsborgere gav til resultat, at 15 dømtes til døden, mens andre 68 fik frihedsstraf. Af de 15 blev to benådet med livsvarigt fængsel og 1 døde i fængslet. De 12 øvrige blev henrettet. Alle de dømte tyskere er nu benådet og udvist af riget. De sidste blev sendt af sted i efteråret 1953, og blandt dem var der adskillige livstidsfanger. Af de dømte tyske statsborgere var de fleste fra Gestapo og »Sicherheitsdienst.«

Byen København rejser sit monument over frihedskampens faldne

Afsløringen finder sted 5. maj

Den 5. maj afsløres på Københavns Rådhus billedhuggeren Anker Hoffmanns monument over besættelsestidens faldne.

For et par år siden vandt billedhuggeren den konkurrence om et monument for vore faldne, som Københavns kommune havde udskrevet.

Hans monument viser en kvinde, der er i færd med at dække en ung falden mand til. Udkastet blev i sin tid tildelt førstepræmien af dommerkomiteen.

Monumentet er 2½ meter højt og er udhugget af en 10 tons stor kalksten, der er hentet hertil fra Frankrig. Kunstneren har valgt netop dette materiale, fordi monumentet skal stå indendørs. Det vil harmonere bedre med omgivelserne end granit.

Det er hensigten at rejse monumentet ved borgmestertrappen med væggen som baggrund. Det bliver placeret på en mørk sokkel af Øland-granit. Den enkle inskription vil blot omfatte ordene: 1940—45, indhugget på soklen.

Ethvert brev bør forsynes med vore smukke mærkater i farvetryk.

Vi har to at vælge imellem:

1. Bernadotte-mærkatet med hans billede.
2. Kammeraternes Hjælpefonds mærkat.

Begge mærkater foreligger i ark med 25 stk. à 10 øre og fås ved at indsende beløbet til giro 780, Kammeraternes Hjælpefond, St. Kannikestræde 10, København K.

De indkomne beløb går til fondens hjælpearbejde.

Aktieselskabet
VARDE BANK

Varde Savværk

J. P. SKOU

Siden 1872
Conrad Jensen & Son
VARDE

JENSEN & HOLM
Aut. Elektro Installatør
Smedegade 13 Tlf. 440
VARDE

C. ERICHSEN
Statsaut. Elektro Installatør
Tlf. 91 Varde

Torben P. Jensen

Fiskeeksport Tlf. 995
Ny Havn Esbjerg

Esbjerg
Trawlbinderi

Ny Havn . Esbjerg

Emil Pedersen
Tømremester
Havnegade 170 Esbjerg
Tlf. 3683

Filetfabriken Esbjerg
Indeh. N. Jøker
Isbrogade Ny Havn Esbjerg

I/S Europa
Fiskeeksport
Esbjerg Tlf. 1880

A/S Nordisk Flaskegas
ESBJERG

POUL AGNAR

Fiskeeksport
ESBJERG

VIGGO SØRENSEN
Kassefabrik & Tømmerhandel
Tlf. 1078 - 2878 Esbjerg

Varde Brødfabrik

Tlf. 184
VARDE

Varde
Trælasthandel
Aktieselskab

Aktieselskabet
VARDE STAALVÆRK

Nordholts
Margarinefabrik A/S
Tlf. 533 Varde

N. P. Holms Boghandel
Bredgade 16 — Tlf. 35
Ringkøbing

A/S RINGKØBING ULDSPINDERI
OG TÆPPEFABRIK

Brødrene Trillingsgaard
Ringkøbing Tømmerhandel
Grundl. 1785 Tlf. 301 (3 Lin)

Dyckjær & Christensen
Fiskeeksport
RINGKØBING

Ringkøbing Fiskeeksport
& Filetfabrik
Tlf. Ringkøbing Tlf.
376 491

Hvide Sande
Fiskeauktion
v/ Otto Jensen

Th. Frydendahl Pedersen
SKIBSPROVIANTERING
Hvide Sande Tlf. 1
pr. Ringkøbing

Den mest velmagende
Sennep er

Alfa **SENNEP**
A/S ALFA . VEJEN

Esbjerg Tæppelager
Kongensgade 88 Tlf. 3811

Kjelgaard

Fotograf

Jernbanegade 4 Tlf. 875
Nykøbing F.

AXEL HANSEN $\frac{1}{5}$

Glas en gros

Nykøbing F.

Poul E. Bøesen

Guld- og Sølvsmed

Nykøbing F. Tlf. 678

Vaskeriet »RENA«

Johs. Krogh

Tlf. 1002 Nykøbing F.

Larsen & Carlsen

Maskinfabrik

Nordre Havn Nykøbing F.

J. Lütken Frigast & Co. $\frac{1}{5}$

Nykøbing F.

Aktieselskab

Brødrene Justesen

Nykøbing F.

Hyldepenne MAGASIN

Knud K. Rasmussen

Frisegade 8 Nykøbing F.

CARL NIELSEN

Langgade Nykøbing F.

Einar Lundquist

Metalvarefabrik

Nykøbing F. Tlf. 166

Jens Andersen

Nykøbing F.

H. O. HANSEN'S EFTF.

Nykøbing F.

Hoffmeyer & Jørgensen

Jernbaneplassen Tlf. 620
Nykøbing F.

C. W. Kronmann

Nykøbing F.

$\frac{1}{5}$ De forenede Byggefad

Grønsundsvej 28 Tlf. 1910
Nykøbing F.

MATTHIASSEN

Guldsmed & Gravør

Nykøbing F.

KARTOFFELLAGERET

Søvej Tlf. 756
Nykøbing F.

A. Henriksen - B. Hejlesen

Statsaut. revisorer

Langgade 13
Nykøbing F.

K. E. Petterson

Aut. elektro Installatør

Tværgade 6 Tlf. 132
Nykøbing F.

Revisor

A. Jensen & Rud. Rasmussen

Handelsvidenskabeligt

Diplom i Regnskabsvæsen

Jernbanegade 42 Tlf. 1548
Nykøbing F.

Erik Frederiksen

Tømrermester

Nykøbing F.

Mejeriet PASTEUR

Nykøbing F.

Lolland-Falsters Autolakereri

Tlf. 1776 Nykøbing F.

Nykøbing F.

Trælasthandel

Sydhavnen

Th. Østergaards

Eftf. $\frac{1}{2}$

Jernbanegade 15 — 17

Nykøbing F.

Tlf. 43 743 1443 817

Fabriken »Guldborg«

Jernstøberi og Modelfabrik

Nykøbing F.

BRDR. DALSGAARD

Aut. Bur. Wain & Ferguson

Forhandler

Nykøbing F.

ROHDAN

Ure & Optik

Nykøbing F.

JESSENS EFTF.

Nykøbing F.

Aage Clausen

Brogade

Tlf. 154 - 1150

Nykøbing F.

Herreekvipering

BRISTOL

Nykøbing F.

Julius Bernth

Nykøbing F.

»**MYREN**«

Leif B. Christensen

Langgade 21

Tlf. 128

Nykøbing F.

Guldsmedefirmaet

H. D. Kreiberg

Grundlagt 1837

Indehaver: Simon Schultz

Nykøbing F.

$\frac{1}{2}$ Falstergarn-
Spinderiet

Nykøbing F.

POUL

HARDER

Langgade 22

Nykøbing F.

F. J. BAAGØE $\frac{1}{2}$

Guld og Sølv

Nykøbing F.

Knud Ibsen

Special Optiker

Nykøbing F.

Korsør Dampvaskeri

A. Birnved

Suhrsvej 28

Tlf. 240

Lolland-Falsters

Industri- og

Landbrugsbank $\frac{1}{2}$

Lieberkind's

URE - OPTIK

Tlf. 251

Korsør

Manufaktur

Trikotage

J. GEERTSEN

Halskovvej 40

Korsør

Th. Rasmussen

Nykøbing F.

J. Poulsen

KORSØR

Emil Rasmussen

Skotøjsmagasin

Tlf. 249

Korsør

GAVER & RAMMER

Marie & Svend Larsen

Kunsthandel

Søndergade 37 Tlf. 377 Nakskov

Dagbladet Ny Dag*Den**socialdemokratiske
presse paa Lolland Falster***Østerbro Mejeri***Nykøbing F.*

Tlf. 329

L. JEPSON*Malermester**Nykøbing F.*

Tlf. 913

*Johs. Aaen**Nykøbing F.**Tlf. 41***MØBEL HUSET***Nykøbing F.*

Tlf. 8610

KINO*Nykøbing F.***Georg Rasmussen***Boligmontering**Nykøbing F.**Aktieselskabet***NAKSKOV MEJERI****Telf. 164 - 366***„Saga“* NAKSKOV**Lolland-Falster Frøhandel A/S****P. Samsons Eftf.***E. Merrild**Nykøbing F.***NYFA**
*Radio A/S*Jernbanegade 40 Tlf. 1515
Nykøbing F.

Lolland-Falsters

Andels-Svineslagteri**Svend P.***Nykøbing F.***E. Carstensen***Urmager & Optiker*Slotsgade 6 Tlf. 524
*Nykøbing F.**Scala Bio*

Tlf. 1000

Nykøbing F.

A/S Nordisk Solar Compagni

Afdeling Nykøbing F.

Torvet, Nykøbing F.

Telf. 1230

LANDBOSTANDENS**SPAREKASSE***Nykøbing F.***A. NIELSEN & CO. A/S***Nykøbing F.***I. B. BRUUN & SØN A/S***Nykøbing F.*

Sparekassen

i

Nykøbing paa Falster

Landsstævne 15.-16. maj

Foreningen Gestapofangerne holder sit årlige landsstævne i dagene 15.—16. maj. Det holdes i forbindelse med C. I. C. R. C. Der er anmeldt deltagelse fra Norge, Frankrig, Belgien, Holland, Vesttyskland, Grækenland og Spanien. De to sidstnævnte lande i excil.

Rådhuspladsen d. 9. april

Den 9. april bliver der i lighed med tidligere år en mindehøjtidelighed på Rådhuspladsen. Man samles kl. 11,45. Der bliver tale, sang og musik.

200 danskere på pilgrimsfærd til Buchenwald

Henved 200 danskere starter tirsdag den 6. april med Buchenwaldlejren som mål. Man skal deltage i et stort stævne, hvor henimod 4000 udlændinge mødes i Buchenwaldlejren.

Selve højtideligheden afholdes i lejren den 11. april og indledes med en religiøs højtidelighed. Der bliver derefter lejlighed til at gå rundt i lejren samt til at besøge Dora-lejren, der blev drevet som en filial af Buchenwald. For kvindelige deltagere bliver der også lejlighed til at besøge Ravensbrück-lejren ved Berlin.

Det tegner til at blive det største stævne af denne art. Næste år venter man endnu større tilslutning, da man da kan fejre 10-årsdagen for lejrenes befrielse.

Danskerne vil således komme til at rejse ret tidligt. Det skyldes, at rejsen går over Trelleborg-Sassnitz, og her er der ikke overfarer hver dag. Man vil samtidig derved antagelig få tid til et besøg i Berlin og Weimar.

De franske deltagere tager turen i to særtog. Stævnet holdes under mottoet: Pilgrimsfærd til Buchenwald.

Dachau-klubben går ind for kontaktudvalget

Dachau-klubben holdt en velbesøgt generalforsamling lørdag d. 20. februar.

Formanden, Holger Jensen, bød velkommen og aflagde en kort beretning. Af vigtigere sager, man behandlede, kan nævnes forslaget om oprettelsen af et kontaktudvalg for tidligere fanger. Hver enkelt fangeorganisation skal i dette udvalg have repræsentanter i forhold til sit medlemstal. Planen blev forelagt af arkitekt H. Kornbeck og modgæet af arkitekt O. Brøbeck. Der var dog overvejende tilslutning til forslaget, hvilket fremgik af stemmeafgivningen. Dachauklubben vil derefter sende en repræsentant til det stiftende møde for kontaktudvalget. Han vil møde med fuldmagt til indmeldelse.

Man vedtog at afholde den årlige vintersammenkomst den 31. oktober i Borgernes Hus. Blandt de medvirkende vil være Poul Reichardt. Forøvrigt havde bestyrelsen en sammenkomst med skuespilleren forud for generalforsamlingen. Man benyttede her lejligheden til at give den populære skuespiller et synligt bevis for foreningens store taknemmelighed for, at han altid var så villig til at yde foreningen en håndsrækning, når man kaldte.

Til bestyrelsen nyvalgte Svend Busk i stedet for O. Brøbeck, der ikke ønskede at fortsætte. De øvrige valg var genvalg.

Man sluttede med et kammeratligt samvær. I fremtiden vil generalforsamlingerne og de mindre møder blive holdt i Admiral Gjeddes

Gård, idet ejeren, statsautoriseret revisor H. C. Steen Hansen, velvilligst har overladt foreningen lokalerne til disse formål.

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hælpesfond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement.)

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30). Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. Slagelsegade 9, 2. sal, København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

Hak Jørgensens Bogtrykkeri, Ejby pr. Glostrup.

MEDLEM AF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIDSSKRIFTER

INDHOLD:

	Side
Politikerne og folkestyret	59
Verden trænger til fornyelse	61
På »himmelfartstur«	63
Proces mod leirældste	67
Sachsenhausen-værksted genopstået	71
Eforskifte i Esbjerg	73
Smed tyskerne på porten	75
Det norske retsopgør	75
Pilgrimsfærd til Buchenwald	80

Trykt i 16.680 eksemplarer.

Aflleveret til postvæsenet d. 15. marts